Práva občanů po novele stavebního zákona

Kácení dřevin rostoucích mimo les

Seminář, Arnika, předjaří 2018

JUDr. RNDr. Jitka Jelínková, Ph.D.

judr.jitka.jelinkova@gmail.com

Dřeviny rostoucí mimo les

- definice ***dřeviny rostoucí mimo les*** (§ 3 odst. 1 písm. i) **zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny**)

rostoucí na pozemcích mimo lesní půdní fond (dnes odpovídá pojmu PUPFL)

- výkladové spory (*rostoucí* = nacházející se, tedy i suché a odumřelé stromy, *na pozemcích* – stavba vždy i na pozemku)

? kácení fakticky lesních porostů (v lesních ekosystémech) na katastrálně nelesních pozemcích (např. zemědělské pozemky, pozemky ostatních ploch) – ochrana přes § 7 – 9 ZOPK *(to je dosavadní přístup praxe)*, nebo přes VKP les *(vždy jen úvahy, přestože obecně judikatura podporuje materiální přístup)*

Ochrana dřevin rostoucích mimo les x ochrana jiných zájmů

- **zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny** (dále též „ZOPK“) dřeviny chrání

- **jiné veřejnoprávní předpisy** v některých případech také dřeviny chrání (některé případy podle VodZ, zákona o st. pam. péči), častěji je chápou jako **možný zdroj ohrožení jiných zájmů** (VodZ- hráze /vodní díla/, EnergetZ, ZoD, ZPozKom)

S výjimkou případů, kdy jiný zákon výslovně vylučuje aplikaci ZOPK *(to je dosud jen § 58 odst. 1 písm. j) VodZ – náletové dřeviny na hrázích),* musí se kácení dřevin dít vždy v souladu s § 8 ZOPK (na povolení, na předchozí oznámení, event. v krajní nouzi podle § 8 odst. 4 ZOPK). Stejně tak ořez dřevin („oklešťování“) nesmí být poškozením dřevin ve smyslu § 7 odst. 1 ZOPK a § 2 vyhlášky č. 189/2013 Sb.

- **normy soukromého práva - občanský zákoník** (stromy v rámci sousedských vztahů, odpovědnost za škodu)

Veřejnoprávní ochrana dřevin podle ZOPK není dotčena.

Obecně závazné právní předpisy x obecně nezávazné české technické normy

- zákony a prováděcí předpisy k nim (celostátní působnost)

- obecně závazné vyhlášky obcí

nesmí upravovat otázku, která je již upravena zákonem

obecně záv. vyhlášky obcí o ochraně veřejné zeleně: např. zákazy parkování na veř. zeleni, jízdy na kolech, volného pohybu zvířat, poškozování květinových záhonů, stanovení minimálního počtu sečí trávy (estetická stránka ochrany zeleně a dřevin)

- české technické normy

nejsou obecně závazné (§ 4 odst. 1 zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky)

stávají se závaznými, pokud tak stanoví právní předpis (např. normy ve stavebnictví) n. správní rozhodnutí, event. smlouva (z pohledu soukromého práva)

Platná právní úprava - přehled

- zákon č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny:
§ 7 až 9 obecná ochrana dřevin (podrobnosti v ~~§ 8 vyhlášky č. 395/1992 Sb.~~ **vyhlášce č. 189/2013 Sb. účinné od 15. 7. 2013 ve znění vyhlášky č. 222/2014 účinné od 1. 11. 2014**)
§ 46 památné stromy, § 49 zvláště chráněné rostliny (plus související kompetenční a sankční ustanovení)

k ochraně stromů jsou někdy využitelné i jiné ochranné režimy: významné krajinné prvky (např. vodní tok, údolní niva – břehové porosty), krajinný ráz, ptáci, ZCHŽ

- změny právní úpravy obecné ochrany dřevin účinné od 1. 12. 2009 (novela ZOPK č. 349/2009 Sb.): dřeviny na silničních pozemcích a u žel. drah do povolovacího režimu, „zrovnoprávnění“ PO s FO u volného kácení dřevin se stanovenou velikostí, popř. jinou charakteristikou
vyhláška č. 189/2013 Sb.: dřeviny v „zahradách“, stromořadí, zapojené porosty dřevin
novela vyhlášky č. 222/2014 Sb. (bez povolení pouze „ovocné dřeviny v zahradách“) – účinnost od 1. 11. 2014

Aktuální legislativní vývoj

- **Novela ZoD a ZOPK** ***(zákon č. 319/2016 Sb., účinnost od 1. 4. 2017)***

- zrušení povolování kácení dřevin u železničních drah, **kácení na oznámení podle § 8 odst. 2 ZOPK**, přičemž OOP může pozastavit, omezit, zakázat kácení jen na základě (souhlasného) **závazného stanoviska drážního správního úřadu**

- **Novela StavZ a ZOPK** ***(zákon č. 225/2017 Sb. s účinností od 1. 1. 2018!)***

- do § 8 odst. 2 doplněno jako oznamovací důvod ***„odstraňování dřevin v ochr. pásmu zařízení pro rozvod tepelné energie prováděné při provozování těchto zařízení“***

- kácení dřevin pro účely stavebního záměru (povolovaného v řízeních podle StavZ uvedených v § 8 odst. 6 ZOPK) se nepovoluje samostatným rozhodnutím OOP, ale jen závazným stanoviskem, jím se stanovuje i NV!! - povolení kácení a uložení NV vydá stavební úřad jako součást výrokové části rozhodnutí v úz. řízení atp.!!

- navíc změna § 70 odst. 3 ZOPK (spolky jen v řízeních podle ZOPK) a omezení přezkumu ZS pro účely řízení podle StavZ (§ 4 odst. 9 až 11 StavZ)

Novela StavZ a ZOPK *(zákon č. 225/2017 Sb. s účinností od 1. 1. 2018!)* - nový odst. 6 § 8 ZOPK:

„Ke kácení dřevin pro účely **stavebního záměru povolovaného** v územním řízení, v územním řízení s posouzením vlivů na životní prostředí, ve společném územním a stavebním řízení nebo společném územním a stavebním řízení s posouzením vlivů na životní prostředí je nezbytné závazné stanovisko orgánu ochrany přírody.

Toto **závazné stanovisko vydává orgán ochrany přírody příslušný k povolení kácení dřevin**.

Povolení kácení dřevin, včetně uložení přiměřené náhradní výsadby, je-li v závazném stanovisku orgánu ochrany přírody stanovena, vydává stavební úřad a je součástí výrokové části rozhodnutí v územním řízení, v územním řízení s posouzením vlivů na životní prostředí, ve společném územním a stavebním řízení nebo společném územním a stavebním řízení s posouzením vlivů na životní prostředí.

Odstavce 1 až 5 a § 9 se použijí pro kácení dřevin pro účely stavebního záměru povolovaného v řízeních podle věty první **obdobně**.“

Nový § 8 odst. 6 ZOPK - výkladové poznámky:

- tam, kde se nepovede územní řízení/společné územní a stavební řízení podle StavZ (územní souhlas, stavby nevyžadující ÚR ani úz. souhlas, stavby již dříve PM umístěné ap.), **nadále OOP povede správní řízení a vydává rozhodnutí podle § 8 odst. 1 ZOPK**

- zákonný základ pro uplatnění pravomoci (vydávat ZS) má nadále OOP (přímo v § 8 odst. 6, i když v kompetenční části ZOPK /tj. § 76 odst. 1/ zmíněno pouze povolování podle § 8 odst. 1 a ukládání NV podle § 9)

- ZS OOP podle § 8 odst. 6 ZOPK musí předcházet ÚR = bez ZS podle § 8 odst. 6 ZOPK nelze umístit stavbu kolidující s dřevinami

(dosavadní judikatura, podle níž závažný důvod pro povolení kácení /rozhodnutím podle § 8 odst. 1 ZOPK/, kterým má být výstavba, může být dán teprve po PM ÚR, v této části nutně přestává být relevantní … ovšem nadále platí, že *výstavba se jako závažný důvod pro povolení kácení může týkat jen dřevin kolidujících se stavbou = ZS podle § 8 odst. 6 ZOPK by se mělo týkat jen těchto dřevin*)

Nový § 8 odst. 6 ZOPK - výkladové poznámky:

- § 8 odst. 1 (vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin a správní uvážení o existenci či neexistenci závažných důvodů pro povolení kácení) se má použít obdobně – podle konstantní judikatury *na ZS je třeba přiměřeně použít ustanovení o obsahu, formě a náležitostech rozhodnutí, především § 68 odst. 3 spr. řádu (odůvodnění)* **… nově stanoví nároky na obsah ZS nově vložený odst. 2 do § 149 správního řádu (závazná část a odůvodnění)**

- bude-li odvolání proti ÚR směřovat proti ZS ke kácení a uložení NV, musí SÚ postupovat jako u jiných ZS, tj. podle § 149 odst. 5 (dříve odst. 4) **správního řádu odvolací SÚ se obrátí na nadřízený OOP (např. na KÚ jako nadřízený ObÚ, co závazné stanovisko podle § 8 odst. 6 ZOPK vydal)**

- nové odst. 9 až 11 § 4 StavZ: zvláštní omezující podmínky pro zrušení a změnu všech ZS DOSSů vydávaných pro účely řízení podle StavZ (např. vyloučen přezkum z moci úřední, tj. § 149 odst. 6 /dříve odst. 5/ správního řádu)

Nový § 8 odst. 6 ZOPK - výkladové poznámky:
- náhradní výsadba:

Formulace *„je-li v závazném stanovisku OOP stanovena“* se zdá přímo popírat dosavadní judikaturu (KS v Brně 31 A 5/2010 – 83 ze dne 28. 6. 2012), která dovodila, že vzhledem k dikci § 9 odst. 3 (***Pokud orgán ochrany přírody neuloží provedení náhradní výsadby podle odstavce 1, je ten, kdo kácí dřeviny z důvodů výstavby a s povolením orgánu ochrany přírody povinen zaplatit odvod do rozpočtu obce, která jej použije na zlepšení životního prostředí.***) a k tomu, že zákon o odvodech nebyl vydán, čili odvody nelze ukládat, je při povolení kácení z důvodu výstavby nutné uložit NV vždy.

Ovšem § 9 odst. 3 (použitelný obdobně) beze změny, takže výklad, že do uzákonění odvodů je uložení NV při povolování kácení pro účely stavební nutné, se nadále nabízí. (Tak stanoví Metodická instrukce MŽP k § 8 a 9 /Věstník MŽP 11/2017, dříve Věstník 3/2017, 5/2014/ – že to praxe nerespektuje, je věc jiná.)

Nadále třeba respektovat aspoň to, co říká Metodická instrukce, že by NV měla být uložena vždy, když kácením dojde k ekologické újmě (a neuložení NV by mělo být odůvodněno).

Novela StavZ a ZOPK *(zákon č. 225/2017 Sb. s účinností od 1. 1. 2018!)* - nový odst. 6 § 8 ZOPK – výkladové poznámky:

Kontrola, vymáhání, přestupky:

- § 4 odst. 6 StavZ:

Stanoví-li dotčené orgány ve svém závazném stanovisku podmínky, jsou příslušné kontrolovat jejich dodržování; stavební úřad poskytne součinnost potřebnou ke kontrole těchto podmínek.

- Kontrolovat respektování svých ZS podle § 8 odst. 6 ZOPK (např. odkladu práva kácet na nabytí PM stavebního povolení, uložené NV) **a pokutovat přestupky spočívající v jejich porušení by měly v prvé řadě orgány ochrany přírody! (jako kácení bez povolení, neprovedení NV podle ZOPK)**

- součinnost SÚ nutná, souběh s postihem podle StavZ *podle mého názoru* není vyloučen

- exekuční spr. orgán příslušný k **exekuci na nepeněžitá plnění** je podle SŘ (§ 107 odst. 1 ve spojení s § 105 odst. 1 písm. a)) orgán, který vydal rozhodnutí v prvním stupni = **vymáhat NV by měl SÚ**

Novela StavZ a ZOPK *(zákon č. 225/2017 Sb. s účinností od 1. 1. 2018!)* - nový odst. 6 § 8 ZOPK – výkladové poznámky:

„Žádost“ o vydání ZS podle § 8 odst. 6 ZOPK:

- vyhláška č. 189/2013 Sb. stanoví pouze náležitosti žádosti o povolení kácení rozhodnutím podle § 8 odst. 1 ZOPK

- MŽP: ***žádost o ZS podle § 8 odst. 6 ZOPK musí mít stejné náležitosti, žadatel dále dokládá projektovou dokumentaci záměru***

- podle § 86 odst. 2 písm. b) StavZ **k žádosti o vydání ÚR žadatel připojí (mj.) závazná stanoviska dotčených orgánů, nevydává-li se koordinované závazné stanovisko podle § 4 odst. 7 StavZ nebo závazné stanovisko vydávané správním orgánem, který je příslušný vydat územní rozhodnutí**

- orgány ochrany přírody budou muset věnovat pozornost zejména specifikaci dřevin, které mají být káceny *(jiných než kolidujících se stavbou by se ZS podle § 8/6 ZOPK nemělo týkat – např. ty do dosavadních žádostí zahrnované z důvodu zhoršeného zdr. stavu by se nadále měly řešit podle § 8/1 ZOPK)*

Novela StavZ a ZOPK (zákon č. 225/2017 Sb. s účinností od 1. 1. 2018!) - nový odst. 6 § 8 ZOPK – výkladové poznámky:

„Žádost“ o vydání ZS podle § 8 odst. 6 ZOPK:

- vyhláška č. 189/2013 Sb. stanoví pouze náležitosti žádosti o povolení kácení rozhodnutím podle § 8 odst. 1 ZOPK

- požadavek ekoauditu na změnu vyhlášky č. 189/2013 Sb., pokud jde o § 4 odst. 1 písm. b) – za stávající znění vložit nový text:

„***Doložení vlastnického práva, či nájemního nebo uživatelského vztahu žadatele k příslušným pozemkům, nelze-li je ověřit v katastru nemovitostí, včetně souhlasu vlastníka pozemku s kácením se nevyžaduje v případech, kdy má být kácení provedeno pro záměr, pro který je stanoven účel vyvlastnění zákonem,***“.

Míří na případy, kdy bude vydáváno ZS podle § 8 odst. 6 ZOPK, tj. nutně před ÚR (ÚR je přitom jednou z podmínek pro zahájení vyvlastňovacího řízení). Odkazuje na § 184a odst. 3 novelizovaného StavZ.

Novela StavZ a ZOPK *(zákon č. 225/2017 Sb. s účinností od 1. 1. 2018!)* - nový odst. 6 § 8 ZOPK – výkladové poznámky:

§ 184a novelizovaného StavZ

SOUHLAS VLASTNÍKA A NAVAZUJÍCÍ ŘÍZENÍ

(1) Není-li žadatel vlastníkem pozemku nebo stavby a není-li oprávněn ze služebnosti nebo z práva stavby požadovaný stavební záměr nebo opatření uskutečnit, dokládá souhlas vlastníka pozemku nebo stavby. Není-li žadatel o povolení změny dokončené stavby jejím vlastníkem, dokládá souhlas vlastníka stavby. K žádosti o povolení změny dokončené stavby v bytovém spoluvlastnictví vlastník jednotky dokládá souhlas společenství vlastníků, nebo správce, pokud společenství vlastníků nevzniklo.

...

(3) Souhlas se nedokládá, je-li pro získání potřebných práv k pozemku nebo stavbě pro požadovaný stavební záměr nebo opatření stanoven účel vyvlastnění zákonem.

Novela StavZ a ZOPK *(zákon č. 225/2017 Sb. s účinností od 1. 1. 2018!)* - nový odst. 6 § 8 ZOPK – výkladové poznámky:

- když žádost o ZS podle § 8 odst. 6 ZOPK nebude mít předepsané náležitosti, OOP obdobně postupuje podle § 37 odst. 3 SŘ (vyzve k odstranění nedostatků, poskytne k tomu přiměřenou lhůtu), i když nejde o správní řízení (úkon podle části čtvrté SŘ, srov. § 154 a násl.)

Lhůta pro vydání ZS podle § 8 odst. 6 ZOPK (přiměřeně § 71 SŘ, § 83 odst. 3 ZOPK stěží, ale přerušení SÚ podle § 149 odst. 3 SŘ, pokud ZS OOP nebude opatřeno před podáním žádosti o ÚR):

- ZS OOP je ke kácení dřevin nezbytné, tudíž se neuplatní pravidlo o koncentraci řízení, srov. např. § 89 odst. 1 StavZ:

Závazná stanoviska, která mohou dotčené orgány uplatňovat podle § 4 odst. 4, a námitky účastníků řízení a připomínky veřejnosti musí být uplatněny nejpozději při ústním jednání, případně při veřejném ústním jednání, při kterém musí být nejpozději uplatněny také připomínky veřejnosti; jinak se k nim nepřihlíží. Jestliže dojde k upuštění od ústního jednání, musí být závazná stanoviska dotčených orgánů podle § 4 odst. 4 a námitky účastníků řízení a připomínky veřejnosti uplatněny ve stanovené lhůtě; jinak se k nim nepřihlíží.

Novela StavZ a ZOPK *(zákon č. 225/2017 Sb. s účinností od 1. 1. 2018!)* - nový odst. 6 § 8 ZOPK:

Výkladové poznámky:

- přechodné ustanovení novely ZOPK částí šestou zákona č. 225/2017 Sb.

Správní řízení o povolení kácení dřevin zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle dosavadních právních předpisů.

?? Ovšem když vezme žadatel žádost zpět, těžko jiný výklad, než že OOP řízení zastaví.

- řada otazníků

(Metodická instrukce MŽP k aplikaci § 8 a 9 ZOPK aktualizována - Věstník MŽP 11/2017 /původně Věstník 3/2017, 5/2014)

Novela StavZ a ZOPK *(zákon č. 225/2017 Sb. s účinností od 1. 1. 2018!)*

Co zbývá spolkům jako právní prostředky, pokud jde o povolování kácení a ukládání NV pro účely stavebních záměrů povolovaných v řízeních podle StavZ?

- 70 odst. 2 ZOPK nezměněn, takže právo žádat o informování:

a) o zamýšlených zásazích, při nichž mohou být dotčeny zájmy chráněné ZOPK, tj. že OOP bude vydávat ZS podle § 8 odst. 6 ZOPK (stanovisko legislativního odboru MŽP č.j. 67069/ENV/07, 3720/410/07 ze dne 8. října 2007)

b) o zahajovaných územních řízeních, neboť když stavební záměr vyžaduje kácení dřevin, nepochybně již proto v něm mohou být (jsou) dotčeny zájmy chráněné ZOPK

- následně apel např. na obec jako účastníka územního řízení

- podnět ČIŽP k omezení/zastavení kácení jako škodlivé činnosti podle § 80 odst. 2 ZOPK

Novela StavZ a ZOPK *(zákon č. 225/2017 Sb. s účinností od 1. 1. 2018!)*

- zcela zásadní změna § 70 odst. 3 ZOPK:

- slova *„správního řízení“* (tj. správního řízení, při němž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny chráněné podle tohoto zákona) se mění na slova *„řízení podle tohoto zákona“*

- od 1. 1. 2018 ztrácejí ekologické spolky právo účastnit se všech řízení, při nichž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny chráněné podle tohoto zákona (např. před stavebními úřady, báňskými úřady, orgány státní správy lesů, státní památkové péče atd.), nejde-li o navazující řízení na EIA – **zůstává pouze právo účasti v řízeních podle ZOPK, tj. před orgány ochrany přírody**

- do kácení dřevin pro účely stavebního záměru povolovaného stavebním úřadem a uložení NV spolky většinou nebudou moci mluvit (neboť OOP vydává pouze závazné stanovisko a účastníkem územního řízení spolek nově nemůže být /s výjimkou řízení navazujícího na EIA/)

Novela StavZ a ZOPK *(zákon č. 225/2017 Sb. s účinností od 1. 1. 2018!)*

- nové odst. 9 až 11 § 4 stavebního zákona

Zásadní omezení přezkumu závazných stanovisek dotčených orgánů vydávaných pro účely řízení podle StavZ (tedy i závazného stanoviska OOP o kácení dřevin a uložení NV):

- vyloučen přezkum závazných stanovisek DOSSů v přezkumném řízení (tj. z moci úřední podle § 149 odst. 6 /dříve § 149 odst. 5/ správního řádu), možnost zrušení nebo změny jen v odvolacím řízení (tj. odvolá-li se některý z účastníků např. územního řízení)

- lhůta 1 roku od vydání závazného stanoviska DOSS (vzhledem k časovému odstupu běžnému v praxi by tak řada ZS DOSS nebyla vůbec přezkoumatelná)

- další omezení

Napadeno návrhem skupiny senátorů Ústavnímu soudu (spolu se změnou § 70 odst. 3 ZOPK).

Principy právní úpravy ochrany dřevin r. mimo les

- všechny dřeviny jsou chráněny před poškozováním a ničením (i ovocné, i „náletové“ apod.)

dřevinu nelze legálně zničit jinak než pokácením (na pařez, i s odstraněním kořenů) v režimu § 8 odst. 1, nebo odst. 2, nebo odst. 3, nebo odst. 4

- péče o dřeviny je povinností vlastníků

- ke kácení je zásadně nezbytné povolení ke kácení vydané po provedeném **správním řízení, s možností účasti občanských sdružení (spolků) – *tento princip poprvé podkopán novelou se StavZ č. 225/2017 Sb.!***

- povolení lze vydat ze závažných důvodů po vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin

- úlevy z povinnosti získat ke kácení povolení jsou koncipovány jako výjimky, nikoli pravidlo

Ochrana dřevin před poškozováním a ničením (§ 7 odst. 1 ZOPK)

- pojem „poškozování a ničení dřevin“ je vymezen v ~~§ 8 odst. 1 vyhlášky č. 395/1992 Sb.~~ § 2 vyhlášky č. 189/2013 Sb.

- zákon nezná „povolení/souhlas/stanovisko“ k ořezu dřevin (nelze vydat!)

- aktuální výkladový problém: **Lze poškodit dřeviny povolené ke kácení, dřeviny podměrečné apod.?**
ANO – legální zničení je pouze pokácení v souladu s § 8 odst. 1, nebo 2, nebo 3, nebo 4 ZOPK.

- nový odst. 2 v § 2: kdy se o nedovolený zásah nejedná ***prováděný za účelem zachování nebo zlepšení některé z funkcí dřeviny, v rámci péče o ZCHD, v souladu s plánem péče o ZCHÚ***

Povinnost vlastníka pečovat o dřeviny podle § 7 odst. 2 ZOPK

- Je vymahatelná nástroji ZOPK? Tj. uložením opatření k nápravě podle § 86 odst. 2 ZOPK a pokuty za poškození dřevin podle § 87, resp. § 88 ZOPK **(„poškození dřevin zanedbáním péče“)?**

- **Další právní následky porušení povinnosti vlastníka pečovat o dřeviny**:

- **občanskoprávní** (odpovědnost za škodu způsobenou pádem stromu či jeho části)

- **trestněprávní** (v případě usmrcení člověka či ublížení na zdraví)

Právní cesty k vynucení plnění povinnosti vlastníka pečovat o dřeviny podle § 7 odst. 2 ZOPK

- Teze: Lze-li v konkrétním případě prokázat příčinnou souvislost mezi porušením povinnosti vlastníka pečovat o dřeviny a stavem dřevin, který je možné kvalifikovat jako jejich poškození, pak lze vlastníku uložit opatření k nápravě podle § 86 odst. 2 ZOPK i pokutu za poškození dřevin podle § 87, resp. § 88 ZOPK **(„poškození dřevin zanedbáním péče“).**

X

Metodické doporučení MŽP k vyhlášce č. 189/2013 Sb.: nedovolené zásahy – **„aktivní zásahy člověka“**

- Cílem je upřednostňovat (průběžnou) péči o dřeviny před jejich jednorázovým pokácením z důvodu „dlouhodobě zanedbané péče“, „neodborného ošetřování v minulosti“.

Povolování kácení dřevin (§ 8 odst. 1 ZOPK)

- Správní řízení o vydání povolení ke kácení dřevin (§ 8 odst. 1 ZOPK) je nejvhodnější právní rámec pro **objektivní a přezkoumatelné vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin a závažnosti důvodů pro jejich kácení**.

- Naplňuje se v něm zákonem zakotvená přímá účast občanů na ochraně přírody prostřednictvím jejich **občanských sdružení (spolků)**.

-Pouze v rozhodnutí o povolení kácení dřevin lze **uložit náhradní výsadbu** (při kácení na oznámení podle § 8 odst. 2 ZOPK nelze).

Posuzování „závažnosti důvodů pro povolení kácení dřevin“

teze: posouzení *„závažnosti důvodů ke kácení“* nelze oddělovat od *„vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin“*

u velmi cenných dřevin (posuzováno např. i ve vztahu k „zazeleněnosti“ lokality) lze za závažné důvody pro povolení kácení považovat jen důvody intenzivního veřejného zájmu

- názory soudní judikatury

NSS v kauze os Za Zelenou Skuteč x stavba supermarketu: *„výstavbu (supermarketu) nelze bez dalšího považovat za veřejný zájem“,* NSS v kauze Ostrava-Poruba: *„poměřovat zájem na pokácení dřevin s konkurujícím veřejným zájmem na jejich zachování“*

Omezení (náhradní) výsadby z pohledu jiných právních předpisů

- **zákazy výsadby v ochranných pásmech podzemních vedení nebývají absolutní**, tj. je možná výsadba se souhlasem vlastníka/provozovatele zařízení/vedení (EnergetZ, z. o elektr. komunikacích, z. o vodovodech a kanalizacích)

- **ČSN 73 6101 Projektování silnic a dálnic**, ČSN 73 6110 Projektování místních komunikací (doporučující): **týkají se výstavby nových silnic a dálnic a již z tohoto důvodu jejich požadavky na minimální vzdálenost pevných překážek od komunikací nemohu být aplikovány na dosadbu či obnovu stávajících silničních stromořadí**

- **NOZ: § 1017 odst. 1 výsadbu v těsné blízkosti společné hranice pozemků obecně nezakazuje,** pouze má-li soused rozumný důvod a jsou-li splněny další podmínky („místní zvyklosti“ atd.) mu umožňuje požadovat zdržení se či odstranění výsadby

Výjimky z povolovacího principu (§ 8 odst. 2, 3 a 4 ZOPK)

- **kácení na písemné oznámení nejméně 15 dnů předem** (důvody: pěstební důvody, tj. obnova nebo výchovná probírka porostů, zdravotní důvody, údržba břehových porostů, údržba ochranných pásem zařízení elektrizační a plynárenské soustavy, od 1. 1. 2018 též zařízení pro rozvod tepelné energie, od 1. 4. 2017 za účelem zajištění provozuschopnosti žel. dráhy nebo zajištění plynulé a bezpečné dopravy na této dráze)

- **kácení dřevin *„se stanovenou velikostí, popř. jinou charakteristikou“***

(od 1. 12. 2009 rozšířeno i na právnické osoby!!)
že dřevina roste na „zahradě“, není její charakteristika!! – novela vyhlášky (od 1. 11. 2014) – ovocné dřeviny

- **kácení v „krajní nouzi“**

Úzký výklad důvodů kácení na předchozí písemné oznámení podle § 8 odst. 2 ZOPK

- pěstební důvody, tj. obnova nebo výchovná probírka porostů

Stanovisko LO MŽP: termín „obnova porostů“ byl převzat z lesního práva, na kácení dřevin mimo les aplikovatelný jen výjimečně

- zdravotní důvody

Stanovisko LO MŽP: v praxi zejména epidemická onemocnění nebo jiné vážné choroby dřevin

Tyto a další důležité pojmy obdobně vyloženy v Metodické instrukci (Věstník MŽP 11/2017)

Pojmy „stromořadí“ a „obnova porostů“

stromořadí (§ 1 písm. n) nové vyhlášky)

cíl podle důvodové zprávy: ***posílit ochranu stromořadí, včetně těch vysazených jako NV***

Společné sdělení MŽP k výkladu pojmů (Věstník MŽP 1/2014)

„Za porost nelze např. považovat stromořadí (liniové uspořádání stromů), skupiny dřevin v parcích a na hřbitovech, příp. i ve volné krajině …“

rozsudek NSS č.j. 5 As 53/2011 – 109 z 31. 8. 2012:
v případě „dostatečně zdůvodněného“ a „odborně posouzeného“ záměru pokácet alej, která „se podílí na hodnotě dané kulturní památky“ (Břevnovský klášter v Praze), a vysadit stromy nové, je možné podle názoru NSS použít ust. § 8 odst. 2 ZOPK – kácení na oznámení za účelem obnovy porostů
NELZE VYTRHNOUT Z KONTEXTU A ZOBECNIT

Rizika případného posunu praxe k tomu, že záměry „celkové plné obnovy“ stromořadí „blížících se ke konci své životnosti“ lze realizovat na oznámení podle § 8 odst. 2 ZOPK jako „obnovu porostů“

-vyžaduje vysokou bdělost a rychlou reakci OOP (musí záměr odborně prověřit a zahájit řízení o omezení/zákazu kácení do 15 dnů)

-kdy lze považovat „náhradu“ novými stromy za „plnou“?! (stejný počet stejného druhu na stejné místo?, časový aspekt: ihned?)

-když se záměr nerealizuje přesně tak, jak byl oznámen, sankční odpovědnost podle ZOPK nepůjde vyvodit – subjektu vzniklo právo kácet a že OOP „podvedl“ – nemožnost postihu se svede na mezeru v právu

- občanským sdružením i dalším potenciálním účastníkům řízení se upře právo podílet se na rozhodování ve věcech žp!

Špatné fungování kácení dřevin na předchozí písemné oznámení

- Příslušné orgány ochrany přírody se „oznámeními o kácení dřevin“ odpovědně nezabývají, často nereagují nijak, nebo reagují sdělením, že nemají námitky.

- Často ignorují, že oznámení o zamýšleném kácení dřevin má mít stejné (obdobné) náležitosti jako žádost o povolení ke kácení.

- Často nezkoumají, zda je dán některý z důvodů kácení na oznámení, nebo jde o obcházení zákonné povinnosti získat ke kácení povolení.

Špatné fungování kácení dřevin na předchozí písemné oznámení

- Příslušné orgány ochrany přírody ve většině případů nevyužívají **oprávnění oznámené kácení *„pozastavit, omezit nebo zakázat, pokud odporuje požadavkům na ochranu dřevin“*.**

- Při kácení dřevin na oznámení **nelze uložit náhradní výsadbu**.

- Od 1. 12. 2009 kompetenční změna: zatímco povolování kácení zůstalo „jedničkovým obcím“ (obecním úřadům), **kácení v oznamovacím režimu bylo převedeno na „trojkové obce“ (obecní úřady obcí s rozšířenou působností)**

Kompetence – výkon státní správy v ochraně dřevin rostoucích mimo les

kompetenční změny od 1. 12. 2009

- povolování kácení a ukládání náhradní výsadby (§ 8 odst. 1 a § 9 odst. 1 ZOPK): obecní úřady mimo území NP, NPR, NPP, PR, PP a jejich ochranných pásem

- administrace oznámení podle § 8 odst. 2 a odst. 4 ZOPK: ORP mimo ZCHÚ a jejich ochranná pásma

- na území PR, PP a jejich ochr. pásem: KÚ (celý § 8)

- na území NP, NPR, NPP a jejich ochranných pásem: správy NP, resp. AOPK ČR (celý § 8)

- na území CHKO: AOPK ČR s výjimkou § 8 odst. 1 (ObÚ)

<u>Kompetenční problém – obecní úřady obcí I. stupně agendu odborně nezvládají po stránce právní i věcné</u>

- chyby formální:

např. občan požádá o kácení dřeviny na obecním pozemku a je mu vydáno povolení

- chyby věcné:

není respektován požadavek zákona, že ***povolení lze vydat ze závažných důvodů po vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin***

není opatřen žádný (skutečně) odborný posudek, nebo se „nekriticky“ přijímá posudek předložený žadatelem, nebo se ignorují „nehodící se“ posudky

stavba supermarketu apod. se automaticky považuje za veřejný zájem, jemuž musí dřeviny ustoupit

Kompetenční problém – obecní úřady povolují kácení na pozemcích vlastní obce

- V malých obcích **starosta** běžně vystupuje **v dvojjediné roli**: 1) zástupce obce jako vlastníka stromů a tedy žadatele o povolení kácení, 2) oprávněná úřední osoba obecního úřadu, který kácení povoluje.

Závěr por. sboru MV ke správnímu řádu č. 133 z 14.2.2014 (Podjatost starosty a místostarosty obce v případech, kdy je obec účastníkem řízení) a č. 94 z 11.6.2010 (Podmínky delegace podle § 131 odst. 4 správního řádu)

Starosta zastupující obec jako účastníka řízení nemůže v řízení rozhodovat jako oprávněná úřední osoba – je vyloučen. Totéž platí, pokud by si formálně rozdělili role s místostarostou.

Ovšem rozsudek NSS ze dne 10.8.2016 neshledal v konkrétní kauze důvodem vyloučení sám fakt, že žádost za obec podal starosta a rozhodoval o ní jako oprávněná úř. osoba. I tento případ zahrnul do klasického výkladu „systémového rizika podjatosti“ (viz dále usnesení rozšířeného senátu NSS z listopadu 2012)

Problém „spojitého modelu veřejné správy“ - systémová podjatost úředníků ÚSC *(rozhodují-li ve věci, která se týká zájmu ÚSC)*, nebo systémové riziko podjatosti?

Tlak na úředníky obecního/krajského úřadu ze strany obce/kraje (zaměstnavatele), aby rozhodovali v souladu se zájmy (vedení) ÚSC (ať již je žadatelem samotný ÚSC, či jde o podnikatelský záměr podporovaný vedením ÚSC apod.).

Usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu z listopadu 2012 zůstala na půli cesty:

Vyloučení úředníků ÚSC pro systémovou podjatost tu není (“bez dalšího”), ale „systémové“ riziko podjatosti je vážné a postačí i poměrně malá míra podezření, že úředník by mohl být ovlivněn i jinými než zákonnými hledisky.

Prevence a odpovědnost – omezení a zákaz kácení, deliktní odpovědnost a odpovědnost za ekologickou újmu

- **ČIŽP je specializovaný dozorový orgán ochrany přírody**, nikoli orgán povolující kácení podle § 8 odst. 1 ZOPK, příp. „administrující“ přijatá oznámení o kácení podle § 8 odst.2 ZOPK

- ČIŽP dostává **podněty veřejnosti** k omezení, pozastavení, zákazu „kontroverzních“ kácení.

- Odvolacími správními orgány obecních úřadů jsou **krajské úřady, resp. AOPK ČR na územích CHKO.** Rozhodují o odvoláních, podnětech k přezkumu PM povolení, měly by metodicky vést.

Tři základní právní nástroje při prevenci nedůvodného kácení dřevin a při kompenzaci následků zanedbání povinnosti vlastníka pečovat o dřeviny

- ust. § 66 ZOPK: omezení a zákaz kácení jako činnosti potenciálně působící nedovolenou (zákonem zakázanou) změnu přírody a krajiny (od 1. 1. 2013 nelze v případě činnosti pravomocně povolené jiným OOP), **ČIŽP - ust. § 80 odst. 2 ZOPK (v případech hrozící škody omezení, příp. zastavení škodlivé činnosti)**

- ust. § 86 odst. 2 ZOPK: kompenzační opatření za poškození, ničení dřevin (i zanedbáním povinnosti vlastníka pečovat o dřeviny – *praxe aplikuje zcela výjimečně*)

- ČIŽP - ust. § 80 odst. 1 ZOPK: kontroly výkonu státní správy v ochraně dřevin obecními úřady

(zejména) ČIŽP zastavovala kácení, která měla být provedena na oznámení nebo „pseudooznámení“, jestliže:

- bylo podáno „oznámení“, ale o žádný z „oznamovacích“ důvodů podle § 8 odst. 2 ZOPK se pojmově nejedná a ObÚ (od 1. 12. 2009: ORP) nezasáhl

např. snahy kácet na oznámení uliční stromořadí, dřeviny v památkově chráněných areálech

- oznámené kácení odporuje požadavkům na ochranu dřevin nebo rozsahu zvláštního oprávnění a ObÚ (od 1. 12. 2009: ORP) nevyužil své oprávnění podle § 8 odst. 2 ZOPK kácení pozastavit, omezit nebo zakázat (situace vycházející z právní úpravy účinné před 1. 12. 2009)

např. plošné kácení silničních stromořadí jako tzv. pevných překážek

Kontrola pouze formálních náležitostí povolení ke kácení podle § 8 odst. 1 ZOPK?

- Součástí zákonnosti (v širším pojetí) PM povolení je např. též zjištění stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, zjištění okolností důležitých pro ochranu veřejného zájmu, srozumitelné a přezkoumatelné hodnocení provedených důkazů.

- U rozhodnutí o povolení ke kácení je to především naplnění požadavku ZOPK, že **povolení lze vydat ze závažných důvodů po vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin**.

<u>ČIŽP pravomocně povolená kácení výjimečně pozastavovala, jestliže</u>

- měla důvodné pochybnosti o zákonnosti (právnosti) PM povolení ke kácení

- zároveň podávala podnět k přezkumu PM povolení ke kácení příslušnému orgánu (KÚ, event. MŽP), event. se zákonností povolení zabýval soud na základě správní žaloby účastníka řízení

- toto použití § 66 bylo částí MŽP vnímáno jako nevhodné *(„snižuje autoritu povolujícího orgánu ochrany přírody“),* ovšem bez pozastavení kácení by pozdější zrušení PM povolení pro nezákonnost nemělo reálný smysl

!! novela § 66 ZOPK spojená s novelou StavZ – nový odst. 2: „ustanovení nelze uplatnit v případě již vydaného platného PM rozhodnutí“!!

Nízká účinnost pokut a opatření k nápravě za delikty proti dřevinám (protiprávní kácení, poškozování dřevin)

- částečná tolerance protiprávních postupů obecních úřadů při „úřadování“ kolem dřevin („dohledávání“ povolení ke kácení, ústní „úřadování“, vydávání „souhlasů“ k ořezům dřevin), **přiznávání „dobré víry“ kácečům, ořezávačům a osobám, které jinak poškozují dřeviny,** neboť na ně *nelze přenášet důsledky pochybení orgánů veřejné moci*

- **“zadavatel – zhotovitel”** (určení deliktně odpovědného subjektu)

- nízké pokuty

- nevymáhání uložených opatření k nápravě (problém s exekucemi)

- porušení povinnosti vlastníka pečovat o dřeviny se považuje za „nevymahatelné“

Dozorové oprávnění ČIŽP vůči jiným orgánům veřejné správy vyjma ústředních (ust. § 80 odst. 1 ZOPK) – kontroly výkonu státní správy v ochraně dřevin rostoucích mimo les obecními úřady

- **nedostatky** (formálněprávní i věcné) **správy dřevin** (povolování kácení, „administrování“ oznámení o zamýšleném kácení) **obecními úřady jsou velmi časté**

- **možnosti reakce ČIŽP na zjištěné nedostatky jsou velmi omezené** (poučení „pro příště“, stanovení termínu pro podání zprávy o odstranění zjištěných nedostatků, podnět krajskému úřadu k zesílení metodického vedení, v krajním případě podnět k odnětí této správní agendy)

- i tato systematická dozorová a „proškolovací“ činnost ČIŽP má určitý význam „do budoucna“

Otázka odpovědnosti úředníka za vadný výkon veřejné moci (státní správy na úseku ochrany dřevin rostoucích mimo les)

- osoba, které by nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem vznikla škoda, příp. nemajetková újma, by mohla požadovat její náhradu, příp. přiměřené zadostiučinění podle **zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem** a o změně zákona České národní rady č. 385/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)

Případ, kdy by osoba uplatňovala tyto nároky v souvislosti s nepovolením kácení a následným pádem stromu, není autorce znám.

- ochrana veřejného zájmu, tj. "zbytečného" povolování kácení atd.

V praxi nefunguje.

Dřeviny z pohledu jiných veřejnoprávních předpisů

- z tzv. zvláštních předpisů zakládajících oprávnění ke kácení dřevin na základě pouhého předchozího písemného oznámení (§ 8 odst. 2 ZOPK) zůstaly po 1. 12. 2009 pouze **vodní zákon a energetický zákon**

- ke **kácení dřevin na silničních pozemcích a u železničních drah** je od 1. 12. 2009 nutné **povolení**, které orgán ochrany přírody vydá *„jen po dohodě se silničním správním úřadem, resp. drážním správním úřadem“*

Dohodou se rozumí vyjádření silničního/drážního správního úřadu podle části čtvrté správního řádu (viz Metodický pokyn MŽP, Věstník 5/2014, později Věstník 3/2017, 11/2017)

Od 1. 4. 2017 „návrat“ kácení „železničních“ dřevin do oznamovacího režimu s oslabením pozice OOP – vazba jeho zásahu na závazné stanovisko DSÚ (zákon č. 319/2016 Sb. - novela ZoD a ZOPK)

Dřeviny z pohledu jiných veřejnoprávních předpisů

Nařízení odstranění zdroje ohrožení dráhy, resp. pozemní komunikace a provozu na nich (§ 10 ZoD, § 35 ZPozKom)

- Může-li drážní správní úřad, resp. silniční správní úřad nařídit podle těchto ustanovení i kácení dřevin, **je nutné trvat na i „spolurozhodování“ orgánu ochrany přírody – *minimálně* na základě § 65, resp. § 90 odst. 15 ZOPK**:

orgán vydávající rozhodnutí podle jiných předpisů, při nichž mohou být dotčeny zájmy chráněné ZOPK, tak činí jen po dohodě s OOP, není-li v zákoně předepsán jiný postup

kácením dřevin, ať již mimolesních, či v lese, jsou logicky vždy dotčeny zájmy chráněné ZOPK!

Podle Metodické instrukce (Věstník MŽP 11/2017) v řízení o nařízení kácení podle § 10 ZoD je OOP (ORP) dotčený orgán. V řízení podle § 35 ZPozKOm je povolení ke kácení "silničních" dřevin podle § 8 odst. 1 ZOPK předběžná otázka.

Je-li třeba výjimka ZCHD, souhlas k zásahu do VKP apod., musí být získány.

Dřeviny z pohledu jiných veřejnoprávních předpisů

ust. § 59 odst. 1 písm. j) VodZ: náletové dřeviny na hrázích

-povinnost vlastníka vodního díla odstraňovat je – na tyto povinnosti se s výjimkou ochrany památných stromů, ZCHD R a Ž a volně žijících ptáků nevztahuje ZOPK

ochranu dřevin nejlépe hledat přes výklad, že nejde o náletové dřeviny

ust. § 58 odst. 2 písm. a) VodZ: zákaz vysazovat dřeviny na ochranných hrázích … ***?s výjimkou míst k tomu určených?***

Dřeviny z pohledu jiných veřejnoprávních předpisů

ust. § 14 odst. 1 a 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči

závazné stanovisko OSPP k obnově kulturní památky n. jejího prostředí (§ 14 odst. 1), **závazné stanovisko k úpravě dřevin = *výsadba a kácení dřevin na veřejných prostranstvích* v pam. rezervaci, pam. zóně nebo ochr. pásmu kulturní památky, památkové rezervace, památkové zóny** (§ 14 odst. 2)

Forma rozhodnutí, nebo ZS podle § 149 SŘ (jde-li o podklad pro rozhodnutí stavebního úřadu).

Ke kácení dřevin jsou tedy obvykle potřeba dvě kladná rozhodnutí – 1) o souhlasném závazném stanovisku OSPP, 2) o povolení kácení OOP.

ust. § 11 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb.

- závazné stanovisko OSPP, mohou-li být v řízení jiného orgánu dotčeny zájmy státní památkové péče

Dřeviny z pohledu občanského práva

Starý OZ (zrušen k 1. 1. 2014)

- **tzv. sousedská práva (§ 127 odst. 1 ObčZ):** *„zdržet se obtěžování nad míru přiměřenou poměrům“* (výslovně: stínění, podrosty a převisy)

podrosty a převisy – dovolená svépomoc
sousedské žaloby na zdržení se nadměrného stínění apod. (soud nemohl uložit konkrétní opatření, natožpak pokácení stromu)

- **předcházení hrozícím škodám (§ 417 odst. 2 ObčZ):** musí být prokázáno vážné ohrožení, pak soud může uložit *„vhodné a přiměřené opatření k odvrácení hrozící škody“*

- **odpovědnost za škodu (§ 420 ObčZ):** škoda musí být způsobena *zaviněným porušením povinnosti* – ve vztahu k dřevinám jde o **obecnou prevenční povinnost podle § 415**: ***Každý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí.*** (tedy i vlastník dřevin)

Nový OZ č. 89/2012 Sb.

- obecný zákaz imisí (***„obtěžovat v míře nepřiměřené místním poměrům a podstatně omezující obvyklé užívání pozemku“***) zachován - **§ 1013 odst. 1 NOZ**

- Podrosty a převisy

§ 1016 odst. 2: *Neučiní-li to vlastník v* ***přiměřené době poté, co ho o to soused požádal****, smí soused* ***šetrným způsobem a ve vhodné roční době odstranit kořeny nebo větve stromu*** *přesahující na jeho pozemek,* ***působí-li mu to škodu nebo jiné obtíže převyšující zájem na nedotčeném zachování stromu*****.**

NOZ je tedy v oblasti podrostů a převisů pro stromy jednoznačně příznivější!

Při odstraňování podrostů a převisů je zde ještě veřejnoprávní aspekt – ochrana dřevin před poškozováním a ničením podle ZOPK!

Nový OZ č. 89/2012 Sb.

Stromy v těsné blízkosti společné hranice pozemků

§ 1017 odst. 1: *Má-li pro to vlastník pozemku* ***rozumný důvod****, může požadovat,* ***aby se soused zdržel sázení stromů v těsné blízkosti společné hranice pozemků****, a vysadil-li je nebo nechal-li je vzrůst,* ***aby je odstranil****. Nestanoví-li jiný právní předpis nebo* ***neplyne-li z místních zvyklostí něco jiného****, platí pro stromy dorůstající obvykle výšky přesahující 3 m jako přípustná vzdálenost od společné hranice pozemků 3 m a pro ostatní stromy 1,5 m.*

odst. 2: ***nepoužije se****, je-li na sousedním pozemku les nebo sad,* ***tvoří-li stromy rozhradu*** *nebo jedná-li se o strom zvláště chráněný podle jiného právního předpisu*

Zásadní je vztah § 1017 NOZ k veřejnoprávní ochraně dřevin (§ 8 ZOPK)

Důvodová zpráva k § 1017 NOZ – nic se nemění na veřejnoprávní úpravě kácení

„Navržené ustanovení lze samostatně aplikovat, jen nebrání-li tomu jiné právní předpisy, zejména § 8 ZOPK a § 8 vyhl. č. 395/1992 Sb. ***Je-li k odstranění dřeviny potřebné povolení, navržená úprava*** **(tj. NOZ)** ***na tom nic nemění.*** *Tam, kde přistupují další veřejnoprávní omezení, např. je-li strom VKP, zůstávají tato omezení samozřejmě nedotčena.“*

Hlavní autor OZ K. Eliáš:

Kde veřejný zájem *(s ohledem na druh stromu, vzácnost jeho výskytu, vzrůst, stáří a krajinotvorný význam)* ***převáží, nemůže mít soukromník právem uznaný rozumný důvod (ve smyslu § 1017 odst. 1 OZ) k pokácení stromu.***

Odpovědnost za škodu způsobenou pádem stromu bude jistě i podle NOZ ve většině případů posuzována podle ust. o obecné (subjektivní) odpovědnosti za škodu způsobenou zaviněným porušením zákonné povinnosti (obecné prevenční povinnosti - § 2900 NOZ*)*

Předpoklady obecné odpovědnosti za škodu způsobenou pádem stromu (mimo les, v lese, z lesa)

- porušení právní povinnosti (obecná prevenční povinnost podle OZ, podobně např. § 22 odst. 1 a 2 LesZ Bezpečnost osob a majetku)

- vznik škody (újmy)

- příčinná souvislost mezi porušením povinnosti a škodu (újmou)

- zavinění

Judikatura NS ČR k rozsahu obecné povinnosti počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám:

Každý je povinen zachovávat vždy takový stupeň bedlivosti, který lze po něm vzhledem ke konkrétní časové a místní situaci rozumně požadovat …

Dřeviny z pohledu občanského práva

Další ustanovení NOZ mající význam pro právní vztahy k dřevinám:

§ 507: **Součástí pozemku** je rostlinstvo na něm vzešlé.

§ 1067: Strom náleží tomu, z jehož pozemku vyrůstá kmen. **Vyrůstá-li kmen na hranici pozemků různých vlastníků, je strom společný.**

§ 1129: … **o významných záležitostech týkajících se společné věci (např. podstatném zhoršení, změně účelu) je třeba alespoň 2/3 většiny hlasů spoluvlastníků** … spory řeší soud